

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2017-10-10
Besvaras senast
2017-10-24

Till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:24 Den kommande rymdstrategin

I den förteckning över planerade propositioner och skrivelser som regeringen lämnade till riksdagen den 12 september framgår att Utbildningsdepartementet har för avsikt att lämna en skrivelse om en nationell rymdstrategi i december i år.

Drygt två år efter den genomförda rymdutredningen om en nationell strategi kommer alltså regeringen inte med en proposition utan enbart en skrivelse. Det är beklagligt eftersom rymden är ett synnerligen viktigt område för forskningens och näringslivets utveckling i Sverige. I mitt eget närområde, Trollhättan och Göteborg, forskar och utvecklar flera företag inom området rymdteknik och är beroende av vilken hållning regeringen har i dessa frågor.

För att om möjligt ändå se det positiva i att det kommer en skrivelse om några månader vill jag veta om dess inriktning gör att svensk rymdforskning och rymdindustri kan känna tillförsikt för framtiden.

En nationell svensk rymdstrategi bör ta fasta på att maximera samhällsnytta för satsade medel. Framstående forskning om klimateffekter, effektiva samhällsfunktioner och industriell tillväxt bör stå i centrum.

Det behövs exempelvis kontinuerliga mätningar av atmosfären som kan ge tillförlitliga fakta för klimatforskarnas modeller. Inom detta område har Sverige legat i framkant avseende såväl den direkta forskningstillämpningen och möjliggörande teknologi för att bygga avancerade mätinstrument. Att svensk rymdverksamhet bidrar till kunskapen om klimatförändringar borde vara en hörnsten i svensk rymdstrategi. I detta ligger att det ofta är små och medelstora företag som står för innovation och tillväxt och att dessas betydelse för utvecklingen tydligt bör lyftas fram.

Jag vill passa på att understryka att klimatforskning och nyttan av den inte får förväxlas med operationella övervakningsprogram som Esaprogrammet Copernicus, som fyller ett helt annat syfte. Copernicusprogrammet är inte främst ett forskningsprogram utan ett slutanvändarprogram med beprövade metoder. Även om det bidrar till klimat-, miljö- och andra forskningsområden kommer det inte att leda till några banbrytande framsteg. Esa inser detta och har därför ett Earth explorer-program, där nya metoder och idéer tas fram och prövas i mycket hård konkurrens. Det svenska nationella programmet är en

viktig förutsättning för lyckat deltagande i det.

Med ett ambitiöst nationellt rymdprogram med bland annat Viking, Odin, Freja, Astrid 1–2, deltagande i Esas Smart-1 samt Prisma har Sverige med en kombination av nationella satsningar och internationellt samarbete byggt en egen förmåga att realisera och bygga system för rymdforskning och annan rymdverksamhet. Inte minst Odin har med sina långa mätserier tjänat klimatforskningen väl. Detta har haft stor betydelse för kunskap, tillväxt och konkurrenskraft som resultat av rymdverksamheten. Nu gäller det att föra arvet från Odin vidare och fortsätta utvecklingen.

En starkare samverkan mellan forskning, som exempelvis på Chalmers i Göteborg, och de rymdföretag som redan finns på plats i området är önskvärd, just utifrån tanken att forskningen ska göras tillämpbar och därmed bidra till samhällsnytta. Avknoppning av nya innovativa företag samt utveckling av befintliga som redan har spjutspetsteknik för avancerade rymdinstrument med mera skulle kunna bli effekter av en sådan tydlig prioritering.

Rymdverksamhet är i grunden forsknings- och nyfikenhetsdriven. Detta speglas av att alltifrån den svenska rymdstyrelsen till Esa och Nasa främst är fokuserade på att utveckla rymdinfrastruktur och möjliggöra avancerad rymdforskning. Att en sådan forskning, stödd av teknisk utveckling i framkant, leder till samhällsnytta i form av långsiktig industriell tillväxt och konkurrenskraft är oomtvistat. Svensk rymdstrategi måste baseras på en tillit till detta långsiktiga samband. En förutsättning för att det ska lyckas är att anslaget till forskningsbaserad rymdverksamhet i Sverige stärks, åtminstone till en nivå som gör att Sverige når en genomsnittlig europeisk nivå per capita.

Viktigt i sammanhanget är också att regeringen är tydlig avseende Rymdstyrelsens uppdrag. Sverige bör sträva efter att vara agendasättande, och nationella initiativ bör prioriteras. Endast med god egen förmåga att genomföra och delta i rymdprojekt kan Sverige vara en efterfrågad samarbetspartner och utöva inflytande i internationell samverkan.

All verksamhet i rymden syftar till att generera användbara data för forskning och samhällsfunktioner. Därför bör en rymdstrategi visa på skapande av användbara rymddata och att detta sker på ett effektivt sätt till maximal nytta för användarna även i framtiden.

Mina frågor till statsrådet Helene Hellmark Knutsson är:

1. Kommer den aviserade rymdskrivelsen att ange tydliga prioriteringar för svensk rymdforskning, som exempelvis mätdata från atmosfären som en samhällsnytta och ett bidrag till klimatforskningen, som i sin tur utgör grund för nödvändiga politiska klimatbeslut?
2. Kommer statsrådet och regeringen att specificera satsningen på en efterföljare till Odin genom att stärka anslaget till rymdforskning?
3. Kommer prioriteringen av utvecklad forskning på rymdområdet och samverkan med industrin för att forskningen ska bli tillämpbar att tydliggöras genom såväl anslagsnivåer som en tydlig anvisning till Rymdstyrelsen att prioritera nationella utvecklingsprojekt?

.....

Penilla Gunther (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders